

TÜRKİYE ENFLASYONDA OECD BİRİNCİSİ!

**14 OECD ülkesinde bir yılda gerçekleşen enflasyondan daha fazlası
Türkiye’de bir ayda yaşanıyor!**

- Türkiye enflasyon oranında OECD birincisi!
- 14 OECD ülkesinde bir yılda gerçekleşen enflasyondan daha fazlası Türkiye’de bir ayda yaşanıyor.
- TÜİK’e göre 2003’ten bu yana ortalama fiyatlar 29 kat, gıda fiyatları ise 41 kat arttı!
- 12 aylık ortalamalara göre enflasyon yüzde 53,8!
- Toplumsal sınıf ve kesimleri enflasyonun sonucu ortaya çıkan geçim sıkıntısını oldukça farklı hissediyor.
- En düşük yüzde 20’lik gelir grubu toplam gelirin yüzde 6,3’ünü alırken, bu grubun harcamaları içinde gıdanın payı yüzde 36,6’dır.
- En yüksek yüzde 20’lik gelir grubu toplam gelirin yüzde 48,1’ini elde ederken harcamaları içindeki gıdanın payı yüzde 14,5’te kalmaktadır.
- Böylece düşük gelirli grupların gıda dışı harcamalar için geliri daha sınırlı kalmakta bu durum geçim sıkıntısını artırmaktadır.
- TÜİK verileri üzerindeki şaibe sürüyor. TÜİK yargı kararına rağmen yine madde fiyat listesini yine açıklamadı.

GİRİŞ

TÜİK Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) Şubat 2025 sonuçlarını açıkladı. TÜİK'e göre TÜFE yıllık %39,05, aylık %2,27 arttı. TÜFE'deki (2003=100) değişim 2025 yılı şubat ayında bir önceki aya göre %2,27, bir önceki yılın aralık ayına göre %7,42, bir önceki yılın aynı ayına göre %39,05 ve on iki aylık ortalamalara göre %53,83 olarak gerçekleşti. Yıllık değişim oranı yüzde 39,05 olmasına rağmen 12 aylık ortalamalara göre enflasyonun yüzde 53,8 olarak gerçekleşmesi dikkat çekicidir.

2025 Şubat döneminde en yüksek fiyat artışı yıllık yüzde 94,90 ile eğitimde oldu. İkinci en yüksek fiyat artışının görüldüğü harcama grubu yıllık yüzde 70,81 artışla konut olurken üçüncü harcama grubu ise yüzde 45,90 ile lokanta ve oteller oldu. Gıda ve alkolsüz içecekler grubundaki artış ise yıllık artış yüzde 35,11 olarak açıklandı.

Türkiye'de birkaç yıldır devam eden yüksek enflasyon dar gelirliilerin ve işçilerin alım güçlerinin düşmesine yol açıyor. Büyük ölçüde baz etkisi nedeniyle enflasyonun artış hızı yavaşlamış olsa da fiyatlar artmaya devam ediyor. Enflasyonun artış hızındaki düşüş fiyatların düşmesi anlamına gelmiyor. Dahası enflasyon farklı toplumsal sınıf ve kesimleri farklı etkiliyor. Dar gelirliilerin alım gücünü çok daha fazla düşürüyor ve gelir dağılımını bozucu bir işlev görüyor.

Öte yandan resmi enflasyon verileri konusundaki şaibe devam ediyor. TÜİK'in Haziran 2022'de madde fiyat listesini açıklamayı bırakması nedeniyle enflasyon verileri daha da tartışmalı hale geldi. Resmi TÜİK verileri halkın hissettiği gerçek enflasyonu ortaya koyamıyor.

Ancak TÜİK'in şaibeli enflasyon verilerine göre bile Türkiye'de enflasyon oldukça yüksek seyrediyor. Türkiye, enflasyonuyla dünyanın en kötü birkaç ülkesinden biri haline gelmiş durumda. Türkiye'de enflasyon açısından dünyada en kötü birkaç ülke arasında yer alırken OECD ülkeleri içinde ise liderliğini uzun süredir devam ettiriyor.

TÜRKİYE'DE ENFLASYONDA OECD BİRİNCİSİ!

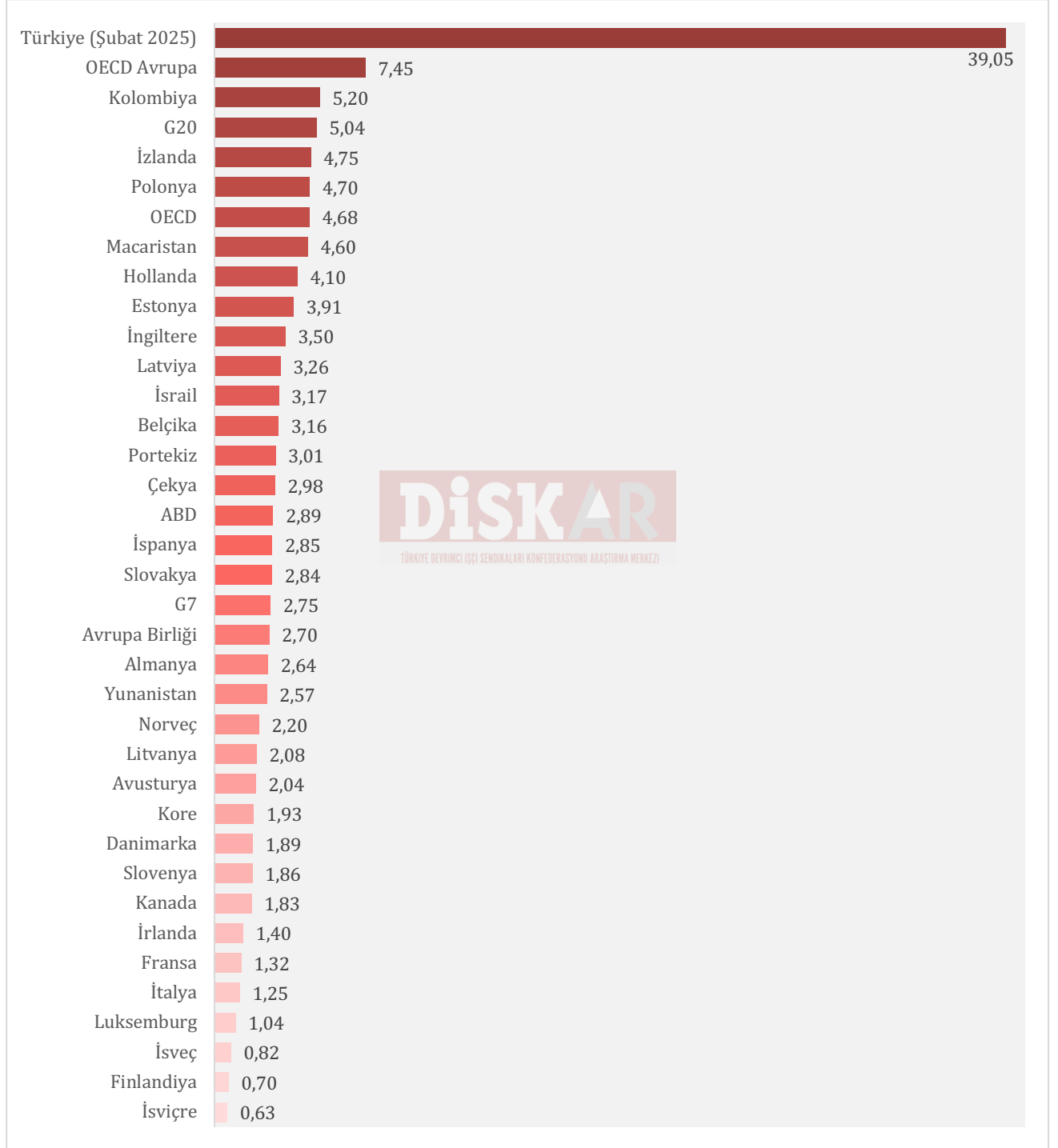
Türkiye enflasyonda dünyada ilk sıralarda yer almaya devam ediyor. Bütün dünya ülkeleri arasında en yüksek enflasyona sahip ilk birkaç ülke içinde olan Türkiye OECD ülkeleri içinde ise açık ara liderliğini sürdürüyor. Şubat 2025'te yıllık enflasyon oranı yüzde 39,05 olarak açıklanan Türkiye OECD Avrupa (%7,45), OECD (%4,68), G20 (%5,04), G7 (%2,75) ve AB (%2,7) ortalamasının açık ara üstünde bir enflasyon oranına sahip.

Türkiye'nin enflasyon oranı tek tek bütün OECD ve AB ülkelerinin de kat kat üzerinde bulunuyor. Dahası Türkiye'de en son açıklanan aylık enflasyon (Şubat 2025) 14 OECD üyesi ülkenin (İsviçre, Finlandiya, İsveç Lüksemburg, İtalya, Fransa, İrlanda, Kanada, Slovenya, Danimarka, Kore, Avusturya, Litvanya ve Norveç) aylık enflasyonun üstündedir. **14 ülkede bir yılda gerçekleşen enflasyondan daha fazlası Türkiye'de bir ayda yaşanıyor (Grafik 1).**

1961 yılında kurulan Ekonomik İşbirliği ve Kalkına Örgütü'nün (OECD), Kuzey Amerika, Avrupa ve Asya Pasifik bölgelerinden 38 üyesi bulunuyor. OECD, ağırlıklı olarak sanayileşmiş ülkeleri kapsıyor.

Türkiye, 1961 yılında OECD'nin kurucu üyelerinden biri olmuştur. Örgüte üye ülkeler arasında ABD, Almanya, Fransa, Japonya, İngiltere ve Kanada gibi büyük ekonomiler de bulunmaktadır. Türkiye OECD'nin kurucu üye ülkelerinden birisidir. Bu nedenle OECD düzeyinde bir karşılaştırma anlamlı olacaktır.

Grafik 1: OECD Ülkeleri ve Türkiye'de Enflasyon (2024-2025)

Kaynak: OECD, Tüketici Fiyatları Yıllık Değişim Oranı, Türkiye'nin Şubat 2025 verisidir. OECD'nin karşılaştırmalı verisi Aralık 2024 olduğu için diğer ülkeler için Aralık 2024 esas alınmıştır.

FİYATLAR DÜŞMÜYOR!

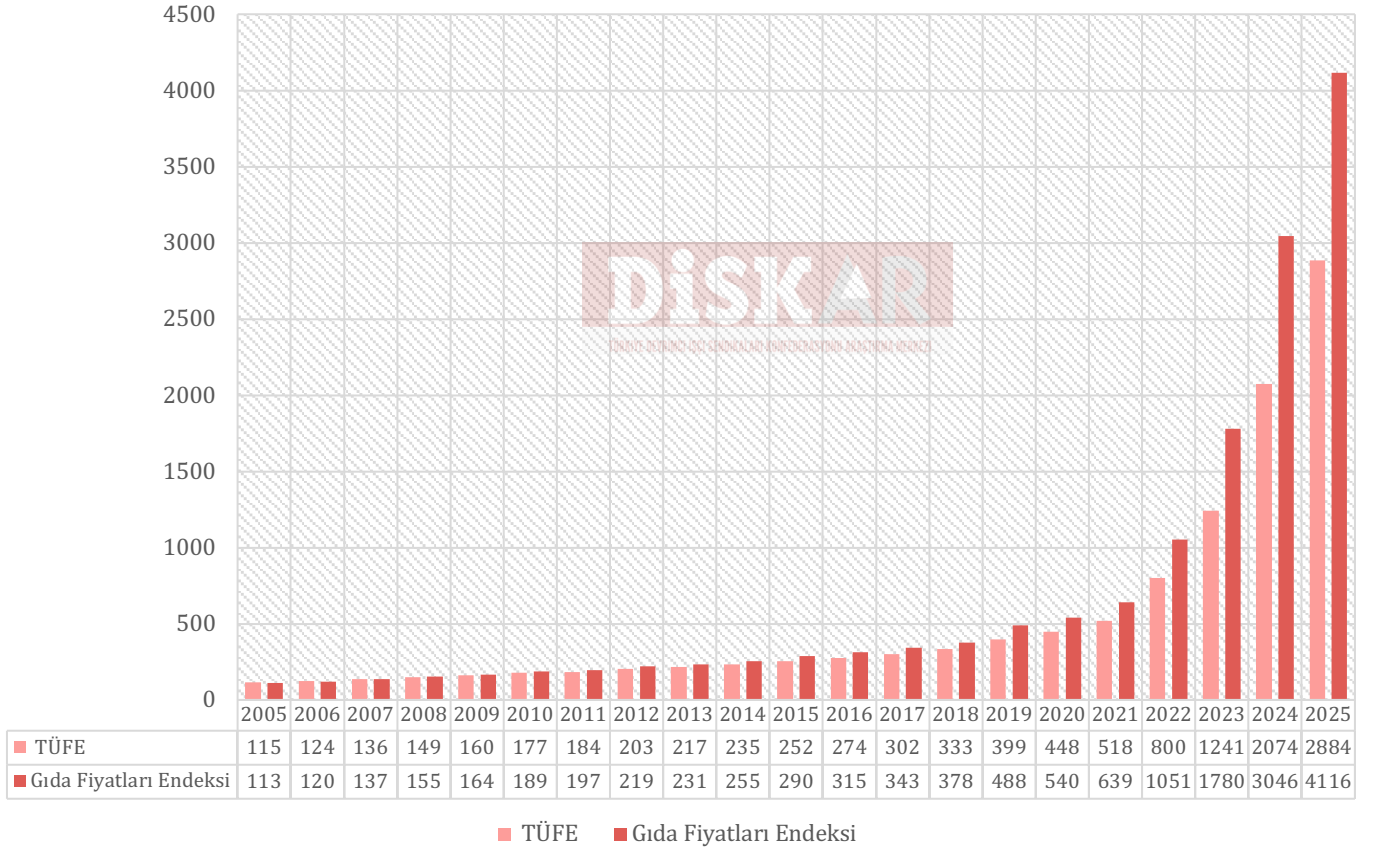
2025 Şubat dönemine ait TÜİK Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) 3 Mart 2025'te yayımlandı. TÜİK verilerine göre TÜFE'deki (2003:100) değişim oranı bir önceki aya göre yüzde 2,27 ve bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 39,05 oldu. 12 aylık ortalamalara göre enflasyon ise yüzde 53,83 olarak açıklandı (Grafik 2). TÜİK'e göre 2025 Mayıs ayından bu yana yıllık enflasyon artış hızında bir yavaşlama söz konusu. Bunun temel nedenlerinden birinin baz etkisi olduğu biliniyor. Baz etkisi bir önceki yılın daha yüksek aylık enflasyonunun yerini cari yılda daha düşük bir aylık enflasyonun almasından kaynaklanıyor. Örneğin Şubat 2024'teki 4,58 oranındaki aylık enflasyonun yerini Şubat 2025'te yüzde 2,27 oranında enflasyon almıştır. Bu durum son 12 aylık artış hızının yavaşlamasına yol açıyor.

Enflasyonun artış hızı yavaşlasa da fiyatlar artmaya devam ediyor. Fiyatlarda bir düşüş söz konusu değil. Sadece fiyat artış hızı yavaşlıyor. Enflasyon hesabına esas olan fiyat endeksleri, madde fiyatlarının derlenmesiyle oluşturuluyor ve fiyatlardaki artışı daha çarpıcı bir biçimde ortaya koyuyor.

2003:100 bazlı TÜFE, Şubat 2025'te 2.884'e yükseldi. Şubat 2005'te yüzde 8,7 olan yıllık enflasyon oranı Şubat 2025'te yüzde 39,05 olarak gerçekleşti (Ek Grafik 1). 2003:100 bazlı olan TÜFE'ye göre ortalama madde fiyatları 2003'ten bu yana 29 kat artış gösterdi.

Gıda fiyatları, ortalama fiyatlardan daha hızla artış gösterdi. 2003:100 bazlı gıda fiyatları endeksi ise 2025 Şubat'ta 4.116'ya yükseldi. Şubat 2005'te yüzde 6,3 olan yıllık gıda enflasyonu ise Şubat 2025'te yüzde 35,1'e olarak gerçekleşti (Ek Grafik 2). 2003:100 bazlı olan endekse göre gıda fiyatları 2003'ten bu yana yaklaşık 41 kat artış gösterdi.

Bir diğer ifadeyle 2003 yılına göre fiyatlar genel düzeyi yaklaşık 29 kat artarken, gıda fiyatları sepeti 41 kat arttı.

Grafik 2: Tüketici Fiyatları Endeksi ve Gıda Fiyatları Endeksi (2005-2025)* (2003:100)

Kaynak: TÜİK Tüketici Fiyat Endeksi, Şubat 2025.

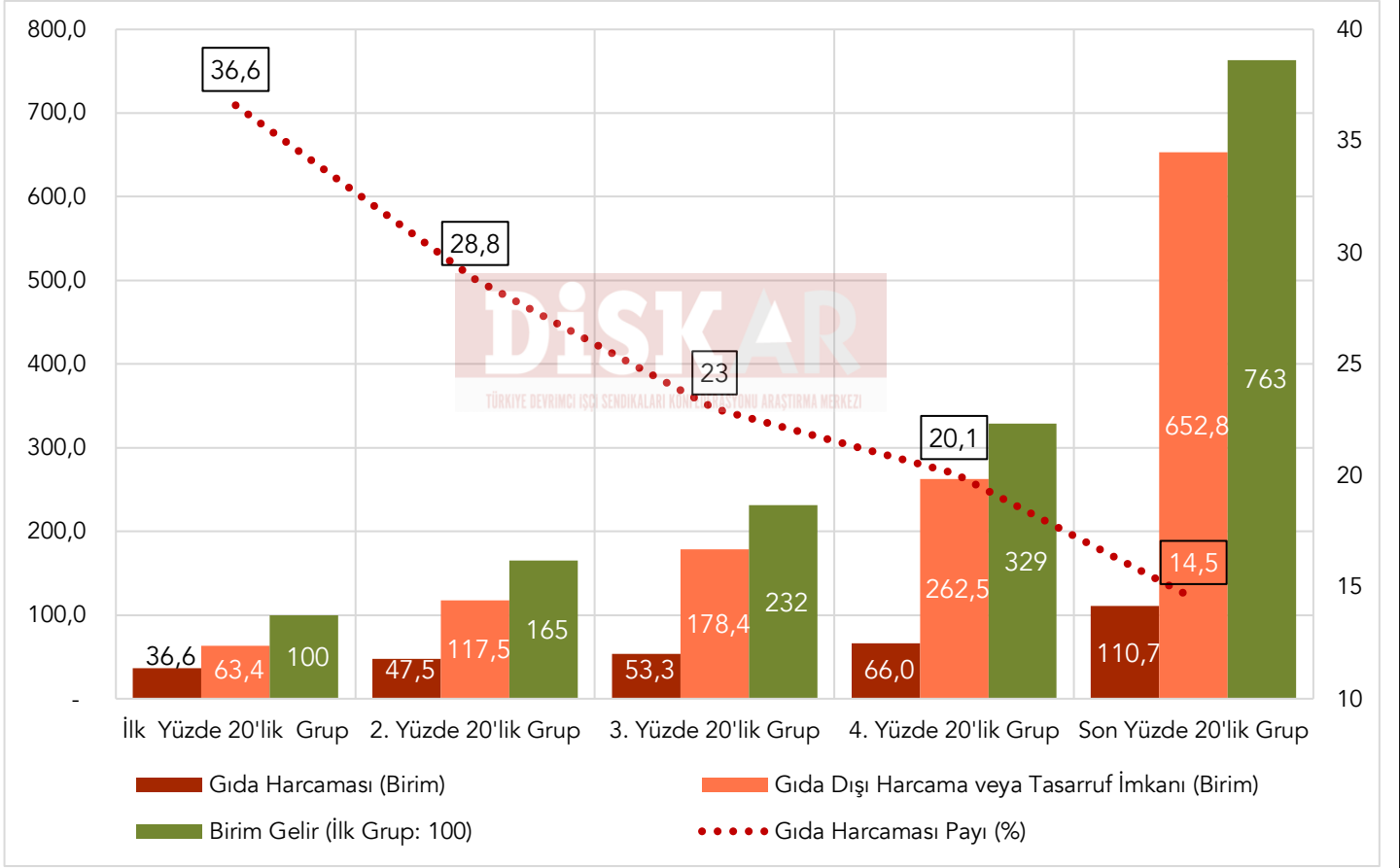
*İlgili yılların şubat ayları alınmıştır.

Gıda fiyatlarının ortalama madde fiyatlarından daha hızlı artması sebebiyle son yıllarda gıda enflasyonu ile genel enflasyon arasındaki makas açılmaya devam ediyor (Grafik 3). Uzun dönemde gıda fiyatlarının genel otalamadan çok artması gıda harcaması yüksek olan düşük gelir gruplarının geçim sıkıntısının artmasına yol açıyor.

ENFLASYONUN YÜKÜ DÜŞÜK GELİR GRUPLARININ ÜZERİNDE

Gelir düzeyi ve harcama kalıplarının farklı olması nedeniyle toplumsal sınıf ve kesimleri enflasyon sonucu ortaya çıkan pahalılığı çok farklı hissediyor. TÜİK verilerine (2023) göre en düşük yüzde 20'lik gelir grubu toplam gelirin yüzde 6,3'ünü alırken, bu grubun harcamaları içinde gıdanın payı yüzde 36,6'dır. En yüksek yüzde 20'lik gelir grubu toplam gelirin yüzde 48,1'ini elde ederken harcamaları içindeki gıdanın payı yüzde 14,5'te kalmaktadır (Grafik 3). Böylece dar gelirli grupların gıda dışı harcamalar için geliri daha sınırlı kalırken yüksek gelir gruplarında bu miktar oldukça fazladır. Bu durum pahalılığın farklı toplumsal kesimlerde farklı hissedilmesine yol açmaktadır. Dar gelirli grupların harcanabilir gelirlerinin sınırlı olması nedeniyle daha yoğun bir geçim sıkıntısı çekmektedir. Bu durum enflasyonun gelir gruplarına, farklı toplumsal kesim ve sınıflara göre önemli ölçüde farklı hissedildiğini ortaya koyuyor.

Grafik 3: Yüzde 20'lik Gelir Gruplarının Bütçelerine Göre Gıda Harcaması (2023)

Kaynak: TÜİK, Gelir Dağılımı İstatistikleri, 2023. TÜİK, Hanehalkı Tüketim Harcaması (2023).

Grafik 3'te gelir gruplarının gelirleri ilk yüzde 20'lik grup 100 kabul edilerek görel olarak hesaplanmıştır. Buna göre en yüksek gelir grubunun birim geliri 763 olmaktadır. Aynı şekilde gelir gruplarının gıda harcaması da gelirlerine oranla yeniden hesaplanmış ve birime dönüştürülmüştür. Buna göre 100 birim gelir lede eden birinci yüzde 20'lik grup gıda için 36,6 birim harcama yapmakta ve elinde gıda dışı harcamalar için 63,4 birim kalmaktadır. Oysa en yüksek yüzde 20'lik grubun geliri 763 birim olup bunun 110,7 birimini gıdaya harcamakta ve elinde 653 birim gelir kalmaktadır.

Bu nedenle düşük gelir grupları daha düşük bütçeye sahip oldukları için ve bütçenin çok önemli bir bölümünü gıda için harcadıklarından dolayı kalan gelirleri ile geçinmeleri çok daha zor olmaktadır. Yüksek fiyat artışları düşük gelir gruplarında daha şiddetli bir geçim sıkıntısı yaratmaktadır.

TÜİK, HİSSEDİLEN ENFLASYON VERİLERİNİ YAYIMLAMALIDIR

Resmi ortalama enflasyon oranları da düşük gelirlilerin, emekçilerin günlük yaşamda karşılaştığı ve hissettiği oranlar değildir. Örneğin 2023 yılında hissedilen enflasyon, açıklanan (resmi) enflasyonun yaklaşık iki katı oldu. Ortalama hissedilen (algılanan) enflasyon 2023'teki ortalama açıklanan (resmi)

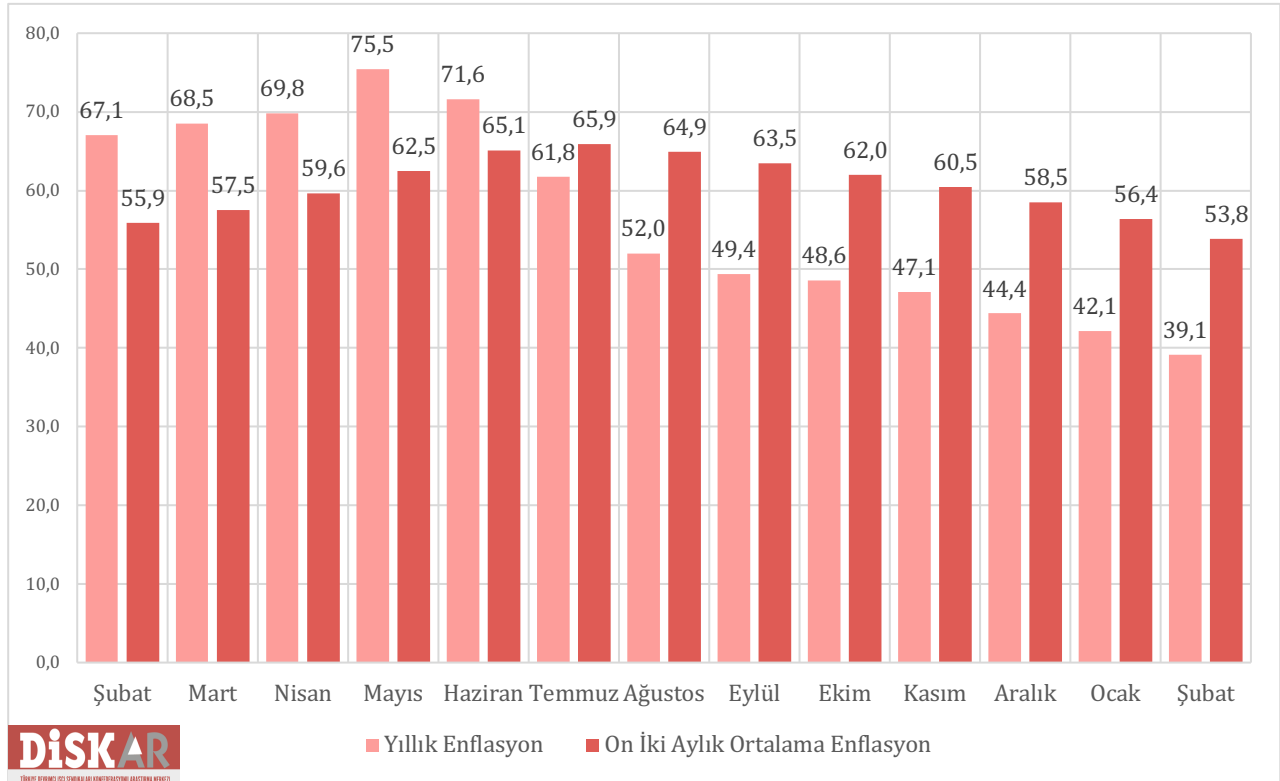
enflasyonun 53 puan üzerinde hesaplandı. 2022 yılında hissedilen (algılanan) enflasyon ortalama 98,44 iken ortalama açıklanan (resmi) enflasyon yıllık ortalama yüzde 71,98 olarak gerçekleşti.¹

Uluslararası alanda Avrupa, ABD, Almanya ve Japonya Merkez Bankaları gibi çeşitli kuruluşlar tarafından hissedilen/algılanan ve beklenen tüketici enflasyonu düzenli olarak yayımlanıyor. Ancak TÜİK, aylık Tüketici Eğilim Anketi gerçekleştirmesine rağmen, bunun çıktısı olan “hissedilen/algılanan” enflasyonu açıklamıyor. TÜİK, uluslararası kuruluşların yaptığı gibi halkın hissettiği/algıladığı enflasyon oranı ve beklenen enflasyonu da elinde hazır bulunan verileri işleyerek yeni bir veri olarak yayımlamalıdır. TÜİK ayrıca gelir gruplarına göre enflasyon farklılaşmasını da açıklamalıdır.

ORTALAMA ENFLASYON YÜKSEK SEYREDİYOR

Öte yandan son bir yıllık dönemde yıllık enflasyon oranı ile on iki aylık ortalamalara göre enflasyon oranı arasındaki makas açılma eğilimi gösteriyor. Temmuz 2024 dönemine kadar on iki aylık ortalamalara göre enflasyon oranı, yıllık enflasyon oranının üzerindeyken Şubat 2025 döneminde 14,7 puan gerisinde kaldı (Grafik 4).

Grafik 4: Yıllık Enflasyon ve On İki Aylık Ortalamalara Göre Enflasyon Oranları (Yüzde) (2024 Şubat-2025 Şubat)

Kaynak: TÜİK Tüketici Fiyat Endeksi, Şubat 2025.

¹ DİSK-AR (2024), Hissedilen enflasyon yüzde 107!, DİSK-AR internet sitesi, 29 Şubat 2024.

<https://arastirma.disk.org.tr/?p=10901#:~:text=2021%20yılında%20ise%20ortalama%20hissedilen,yüksek%20olduğu%20yılı%202023%20oldu.> (Erişim: 6 Ocak 2024).

TÜİK VERİ SAKLAMAYA DEVAM EDİYOR

TÜİK madde fiyat listesini Haziran 2022'den bu yana açıklamadığı için ürün ve hizmet bazında ortalama fiyatlar tam olarak bilinmiyor. Bu nedenle enflasyon oranını hesaplanmasına kaynak teşkil eden madde fiyat listesi görülemiyor.

TÜİK, DİSK tarafından açılan davada kesinleşen yargı kararına rağmen madde fiyat listesini açıklamıyor. Bu nedenle enflasyon oranını hesaplanmasına kaynak teşkil eden madde fiyat listesi görülemiyor.

TÜİK enflasyon hesabına esas aldığı ortalama madde fiyat listesini Haziran 2022'den itibaren açıklamaktan vazgeçti. Oysa madde fiyat listesi 2003 yılında bu yana düzenli açıklanan bir veriydi. TÜİK enflasyonun yükselişe geçtiği 2022 yılında adeta dalga geçercesine madde fiyat listesini gizlemeye başladı. Bu durum kuşkusuz TÜİK verileri üzerindeki şaibeyi daha da artırdı.

TÜİK'in madde fiyat listesini açıklamaktan vazgeçmesi üzerine DİSK idari yargıda dava açtı. Ankara 6. İdare Mahkemesi 31 Mart 2023 tarihli 2022/2383 Esas ve 2023/700 sayılı Kararı'yla bu verilerin açıklanmasının TÜİK'in görevi olduğuna karar verdi ve mahkemenin kararı istinaf aşamasından geçerek kesinleşti. Bir hukuk devletin beklenen ilgili idari kurumunun kesinleşmiş yargı kararına derhal uymasıdır. Ancak TÜİK bu kararın gereğini yapmayarak yargıya meydan okumaya devam etti. TÜİK kesinleşmiş yargı kararına rağmen hukukun arkasından dolanarak başka davalarla sorunu sürüncemede bırakmak istedi. Ancak TÜİK'in yargı nezdinde yaptığı tüm girişimler reddedildi. TÜİK, DİSK'in yaptığını bütün başvurulara rağmen madde fiyat listesini açıklamadı. TÜİK yönetimi Anayasaya ve Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerine meydan okudu ve okumaya devam ediyor.

TÜİK'in yöneticileri Anayasa ve yasalar gereği mahkeme kararlarını gecikmesizin yerine getirmek zorundadırlar. TÜİK uygulamadığı yargı kararlarıyla ilgili detaylara bu bağlantıdan ulaşabilirsiniz: <https://wp.me/pbeW9X-31s>

YENİ BİR ARAŞTIRMA: AYLIK ÜCRET ERİME RAPORU

2025 yılında yeni bir araştırma yayımlamaya başladık: Ücret erime araştırması.

Bu çalışmada asgari ücret başta olmak üzere çeşitli ücret gruplarının brüt ve harcanabilir reel gelirlerini her ay düzenli olarak hesaplayacağız. Böylece ücretlerin bir yandan vergi ve kesintiler öte yandan enflasyon nedeniyle nasıl eridiğini ortaya koyacağız. Bu çalışmayı her ayın 5. günü (hafta sonunda denk gelmesi halinde ilk pazartesi) kamuoyuyla paylaşacağız.

Mart 2025 ayına ilişkin araştırma 5 Mart 2025 günü kamuoyu ile paylaşılacak

Enflasyon Bülteni Hakkında Metodolojik Açıklamalar

DİSK-AR enflasyon bülteniindeki hesaplamalar OECD, IMF ve TÜİK'in enflasyon verilerinden yararlanarak yapılmaktadır. Türkiye'ye ilişkin istatistiki veriler TÜİK TÜFE endeksine dayalıdır. TÜİK TÜFE verileri sorunlarına rağmen elimizdeki en kapsamlı veriler olmaları nedeniyle bunları esas aldık. Bu nedenle TÜİK TÜFE araştırmasının kısıtları ve sorunları bu bülten için de geçerlidir.

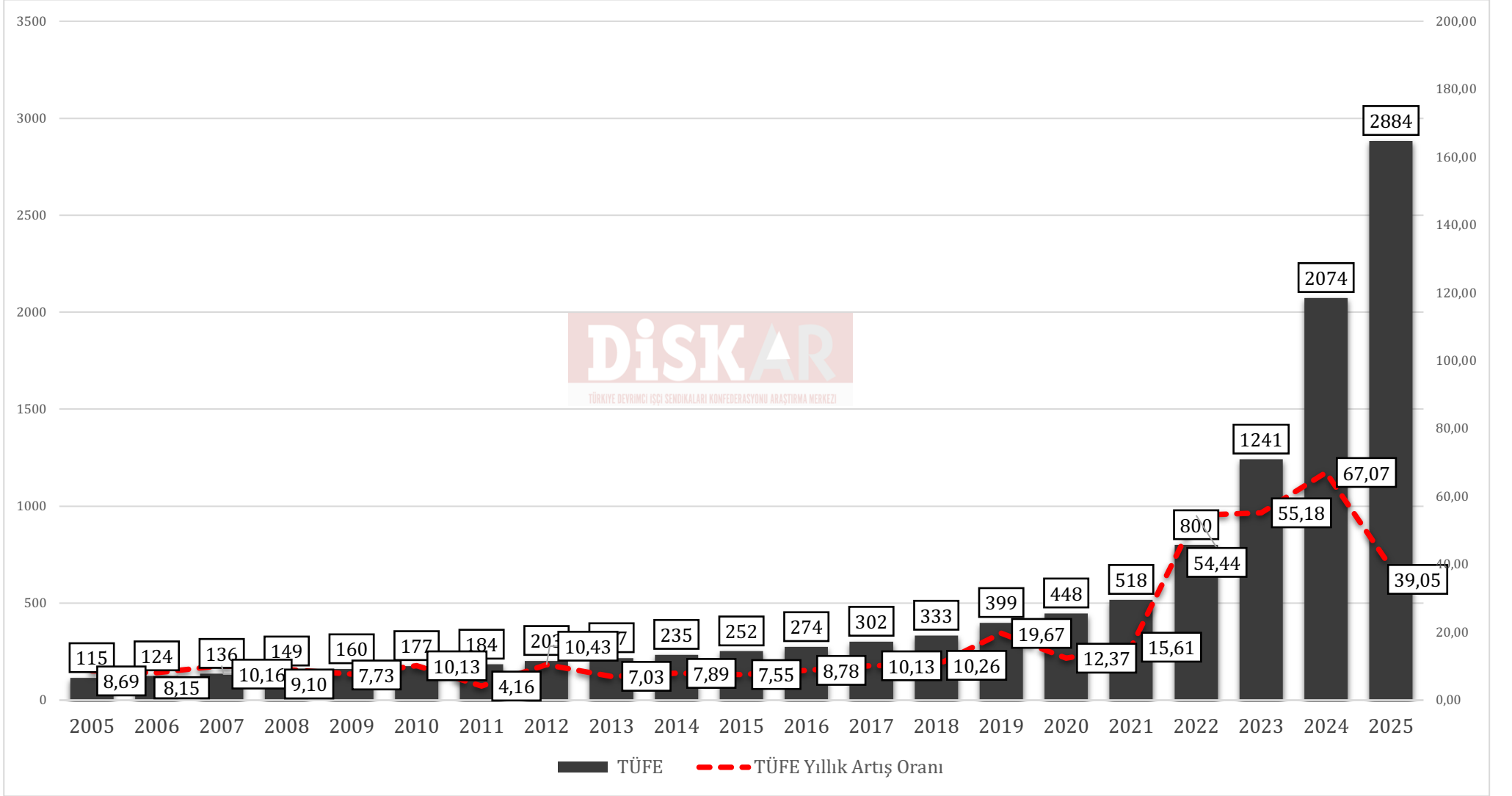
Bu çalışmada Türkiye'de enflasyon oranları dünya ve OECD ülkeleri ile karşılaştırmalı olarak yer alacaktır. Karşılaştırmalı verilerin daha geç yayınlanması nedeniyle Türkiye ile dünya ve OECD verileri arasında birkaç aylık fark söz konusu olmaktadır.

Bu çalışmada fiyatlar genel düzeyindeki yıllık değişim oranıyla (yıllık enflasyon) fiyat artışları (enflasyon endeksi) arasındaki farkı ortaya koyacağız. Diğer bir ifadeyle enflasyon oranındaki değişimin veya düşüşün fiyatların düşmesi anlamına gelmediğini ortaya koyuyoruz. Enflasyonun hızı düşse de fiyatlar düşmüyor.

Bu çalışmanın bir diğer amacı genel enflasyon endeksi ile gıda endeksi arasında zaman içinde meydana gelen büyük farkı ortaya koymaktır. Böylece toplam harcamaları içinde gıda harcamasının payı daha yüksek olan düşük gelir gruplarının enflasyondan daha çok etkilendiğini, geçim sıkıntılarının daha yoğun olduğunu vurgulayacağız ve gelir gruplarına göre gıda ve gıda dışı harcamaların gelir grupları için birim yükünü ortaya koymaya çalışıyoruz.

Gıda harcamasının farklı gelir grupları için etkisini hesaplarken TÜİK'in "[Hanehalkı Tüketim Harcaması, 2023](#)" araştırması sonuçlarındaki "gelire göre sıralı %20'lik gruplarda tüketim harcamasının türlerine göre dağılımı (%), 2023" verileri ile TÜİK'in "[Gelir Dağılımı İstatistikleri, 2024](#)" araştırmasındaki Sıralı %20'lik gruplar itibarıyla yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirinin dağılımı 2024 verilerini kullanıyoruz. Gelir gruplarının birim gelirlerini en düşük gelir grubunu 100 varsayarak hesapladık. Böylece en düşük gelir grubu 100 iken en yüksek gelir grubunun payı 763 oldu. Gelir gruplarının harcamaları içinde gıda ve gıda dışı payı aynı şekilde birime dönüştürdük. Kuşkusuz yüksek gelir gruplarının harcamaları içinde gıdanın payını gelirlerine göre daha düşük olabilecektir. Ancak hesaplamada gıda harcamasını tüm gelire göre oranladık. Gerek tüketim harcaması kalıpları ve gerekse gelir gruplarının paylarına ilişkin veriler 2023 verileridir. Bunlar çalışmanın kısıtlarını ve sınırlılığını oluşturmaktadır.

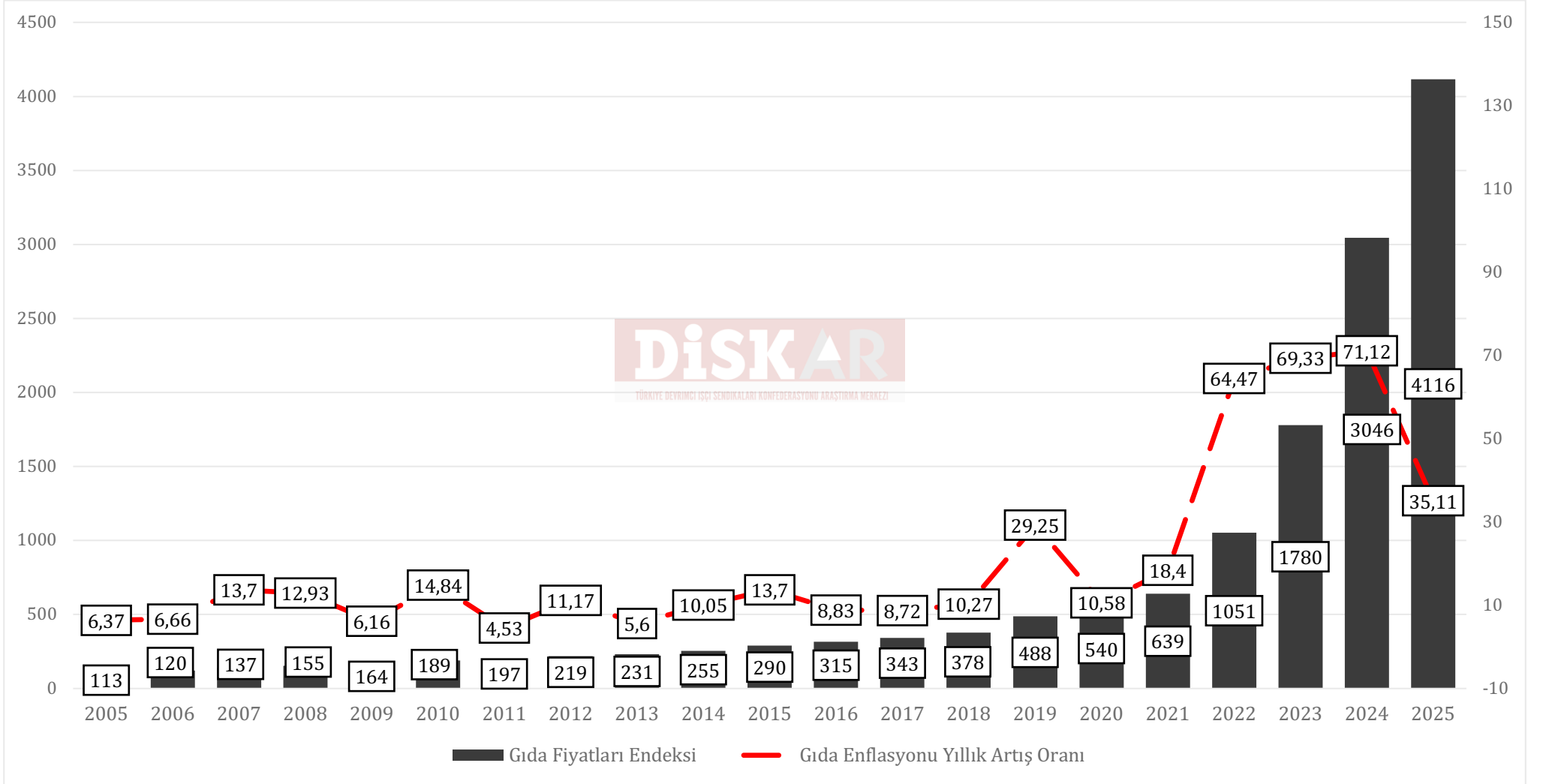
Ek Grafik 1: Tüketici Fiyatları Endeksi ve Yıllık Değişim (Enflasyon) Oranı (Yüzde) (2005-2025)*

Kaynak: TÜİK, Tüketici Fiyat Endeksi, Şubat 2025.

*İlgili yılların şubat ayları alınmıştır.

Ek Grafik 2: Gıda Fiyatları Endeksi ve Yıllık Değişim (Enflasyon) Oranı (Yüzde) (2005-2025)*

Kaynak: TÜİK, Tüketici Fiyat Endeksi, Şubat 2025.

*İlgili yılların şubat ayları alınmıştır.